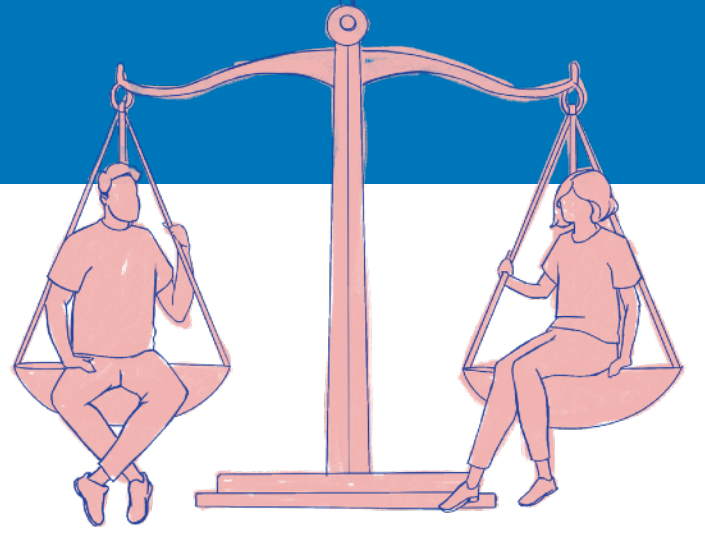

02

“demokrasi ve uygulamaları”

Serkan Köybaşı

“Karar alım süreçlerinde yeniden etkili olabilmek bizi gerçek demokrasiye yaklaştıracaktır.”

Gerçek Demokrasi: Atina Demokrasisi

Atina'da yönetilen ve yöneten ayrımı bulunmamaktadır. Demos'un Kratos'a sahip olduğu, yani halkın egemenliği bizzat kullandığı bir yapıdır. Kararlar (özgür ve erkek) tüm Atinalılar tarafından birlikte alınıyordu. Yine yargılamalar da halk tarafından yapılıyordu. Bu sistem iki temel üzerinde yükseliyordu: Eşitlik ve katılım. Bugün "doğrudan demokrasi" denilen işte bu sistem, aslında demokrasinin özüdür.

Atina, bir şehir-devlettir. Şehrin bütün işleri de birlikte karara bağlanmakta ve yürütülmekteydi. Bugün artık ulus-devletlerde yaşıyoruz. Aradan geçen 2500 yılın ardından, özellikle de Fransız Devrimi'nin etkisiyle dünyaya yayılan millet ve milliyetçilik kavramları, yönetim şeklimizi de değiştirdi. Artık kararlarımızı kendimiz vermiyoruz. Seçimlerle temsilciler belirliyor ve karar alım yetkimizi (egemenliğimizi) onların kullanmasına göz yumuyor ve izin veriyoruz. Bir yöneten-yönetilen ayrımı yaratıp karar alım süreçlerinden dışlanıyoruz. Söz hakkını seçimden seçime, o da bir günlüğüne elde edebiliyoruz.

Siyasal Katılım: Katılımcı Demokrasi

Karar alım süreçlerinde yeniden etkili olabilmek bizi gerçek demokrasiye yaklaştıracaktır. Bunun çeşitli mekanizmalar vardır. Bunların başında, öncelikle, ölçeklerin küçültülmesi gelir. Üniter devletler yetkilerini yerel yönetimlerle giderek daha fazla paylaşmakta. Örneğin Fransa ve daha da ileri boyutta olacak şekilde, İspanya. Bunun asıl örneği ise İsviçre'dir. Ülkenin hem toplam nüfusu azdır hem ülke yine de 26 kantona bölünmüştür hem de ülkedeki 2715 komüne de idari yetkiler tanınmıştır. Böylece yetkilerin kullanımı merkezde toplanmamış, halkla paylaşılmıştır. Üstelik İsviçre'nin iki kantonunda Atina demokrasisi benzeri doğrudan yönetim uygulamaları devam ettirilmiştir.

Bunlara ek olarak bazı mekanizmalar aracılığıyla vatandaşların yerel ve ulusal çapta karar alma süreçlerine katılması sağlanabilir. Bu mekanizmaların başında referandum gelir. Belli konularda referandum zorunlu ve bağlayıcı olmalıdır. Yılda belli aralıklarla vatandaşları doğrudan ilgilendiren ve/veya ödedikleri vergilerin ne şekilde harcanacağına dair konularda referandum düzenlenmeli ve bunların sonuçları kesin karar niteliğinde olmalıdır. Ayrıca halk inisiyatifi

kabul edilmeli ve yerel ve/veya ulusal çapta yapılması istenen düzenleme veya faaliyetler halkın talepleri doğrultusunda yapılmak zorunda olmalıdır. Bunların yanında, yerel ve ulusal düzeyde halkın vetosu sistemi kabul edilmeli ve tartışmalı projelerde belirli bir imza toplanması şartına bağlı olarak referanduma gidilebilmelidir.

Yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesi adına, bu konuya özgülenmiş bir anlaşma olan Aarhus Sözleşmesi mutlaka imzalanmalıdır. Bu sözleşme, çevresel etkisi olan bir projenin hazırlanma, yapılma ve işletilmesinde halka söz hakkı tanır. Projeden etkilenecek olan halkın proje hakkında bilgilendirme, karar alma süreçlerine katılma ve hukuksal yollara başvurma hakkı bu sözleşmenin tanıdığı haklardır.

sivil izleme uygulaması

Bu hafta için sizden ricamız, izleme yaptığınız ilçede Kent Konseyi ve Gençlik Meclisi var mı diye araştırma yapmanız, varsa ne iş yaptıklarıyla ilgili bilgi edinmeniz. Ayrıca nasıl katılınabileceği ile ilgili bilgi almanız. Bize nasıl katılabileceğinizi öğrenme sürecini aktarmanızı istiyoruz.

Nasıl? (web üzerinden, yüzyüze dilekçe ile vb) başvuruda bulunulmalı, başvuruda bulunduysanız, başvurudan sonra sizinle bağlantıya geçtiler mi, hangi bilgiler sizinle paylaşıldı? Varsa bir değerlendirmenizi, iyi olan veya geliştirilmesini önerdiğiniz noktaları yazabilirsiniz.

dörtmevsim

SABANCI VAKFI

Hibe Programı ile desteklenmiştir.